

**LIETUVOS BANKO
PRIEŽIŪROS TARNYBOS
FINANSINIŲ PASLAUGŲ IR RINKŲ PRIEŽIŪROS DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL J. L. IR ADB „COMPENSA VIENNA INSURANCE GROUP“
GINČO NAGRINĖJIMO**

2018 m. rugsėjo 26 d. Nr. 242-409
Vilnius

Lietuvos bankas gavo J. L. (toliau – pareiškėjas) kreipimąsi, kuriuo pareiškėjas prašė išnagrinėti tarp jo ir ADB „Compensa Vienna Insurance Group“ (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2017 m. lapkričio 28 d. pareiškėjas su draudiku sudarė gyventojų turto draudimo sutartį (draudimo liudijimas (*duomenys neskelbiami*)) (toliau – draudimo sutartis), kuria „visų rizikų“ draudimu apdraudė gyvenamąjį namą, esantį adresu: (*duomenys neskelbiami*) (toliau – gyvenamasis namas), gyvenamajame name esantį kilnojamąjį turtą ir apdrausto turto valdytojo civilinę atsakomybę.

2018 m. balandžio 11 d. pranešimu pareiškėjas informavo draudiką 2018 m. balandžio 1 d. pastebėjęs, kad „įkrito trinkelės ir neužsidaro vartai, bet kilimas matėsi jau truputį anksčiau, tai neįvyko per vieną dieną, nes viskas darėsi įšalui einant gilyn ir po truputį keliant vartų pamatus. Manau, kad defektai atsirado dėl šalčio poveikio įšalui einant gilyn.“

2018 m. balandžio 13 d. turto apžiūros akte (toliau – apžiūros aktas) nurodoma: „Matoma netolygiai užsidaranti vartų slenkanti dalis užsidarant atsiremia į tvoros laikantį polį. Matoma tvoros konstrukcijos tikėtinas pakilimas vartų užsidarymo vietoje, kartu su pamatine dalimi, taip pat prie vartų mechanizmo vietos. Matoma grindinio trinkelė iškilimas ties vartų užsidarymo vieta, taip pat grindinio trinkelė susėdimas ties įėjimo varteliais, taip pat nežymus pakilimas prie vartų mechanizmo pamato. Viso plytelių iškeltų/susėdusių 5,5 m²“. Apžiūros akte nurodoma: „Labiausiai tikėtina, kad defektai atsiradę dėl tvoros, jos dalių vartų konstrukcijos iškilimo / sėdimo.“

Draudikas 2018 m. balandžio 30 d. raštu pareiškėją informavo, kad labiausiai tikėtina žalos (trinkelė iškilimo ir įtrūkimų) atsiradimo priežastis – laipsniškas ir tęstinis statinio pamatų sėdimas arba temperatūros poveikis, todėl draudikui pareiga mokėti draudimo išmoką nekyla. Draudiko teigimu, pareiškėjas pats nurodė, kad žala trinkelėms atsirado palaipsniui, t. y. ne staiga ir netikėtai. Draudikas rėmėsi draudimo sutarčiai taikomų Gyventojų turto draudimo taisyklių (toliau – Taisyklės) 40.5 papunkčiu (įvykis visais atvejais laikomas nedraudžiamuoju, jei jo priežastis buvo ar žalai atsirasti įtakos turėjo statinio ar jo dalių nuosėdis, poslinkis, įtrūkimas, deformacija, šlaito erozija, natūralus grunto nuosėdis, kasybos darbai, vibracija) bei Taisyklių 48.3 papunkčiu (nekompensuojami nuostoliai turtui, sugadintam ar sunaikintam dėl natūralių procesų (korozija, puvimas, pelėsis, drėgmės poveikis arba kondensatas, natūralus nusidėvėjimas ir pan.) laipsniško ar tęstinio turto savybių pablogėjimo ar praradimo (pvz., temperatūros, dujų, garų, drėgmės, nuosėdų (dulkių, suodžių, dūmų) poveikis ir pan.).

Pareiškėjas su draudiko sprendimu nesutiko, todėl pateikė 2018 m. gegužės 14 d. pretenziją, kurioje nurodė, kad „žala turtui atsirado dėl grunto įšalimo“, ši situacija nėra nurodyta kaip priskirtina prie nedraudžiamųjų įvykių, nors kiti su įšalu susiję įvykiai – sienų užšalimas ar įšalimas – aiškiai nurodyti Taisyklėse (Taisyklių 45.1 papunktis). Todėl, pareiškėjo nuomone,

Taisyklių nuostatos yra klaidinančios ir neaiškios. Pareiškėjas nurodė, kad draudikas neatliko jokių tyrimų, matavimų, neįrodė, kad žala trinkelėms atsirado dėl laipsniško ar tęstinio turto savybių pablogėjimo arba praradimo (Taisyklių 48.3 papunktis).

Draudikas 2018 m. gegužės 30 d. raštu informavo pareiškėją, kad „visų rizikų“ draudimo variantu apdrausta draudimo rizika laikomas bet koks staiga ir netikėtai įvykęs įvykis (išskyrus septintame skyriuje nurodytus nedraudžiamuosius įvykius), dėl kurio yra sugadinamas ar sunaikinimas apdraustas turtas. Draudikas akcentavo, kad pats pareiškėjas nurodė, kad žala trinkelėms buvo sąlygota laipsniško įšalo poveikio, o tai neatitinka staiga ir netikėto įvykio apibrėžimo. Taigi draudiko atsakomybė nekyla vien dėl šio aspekto. Papildomai draudikas nurodė, kad, pagal Taisyklių 5.4 papunktį, apdraudus nekilnojamąjį turtą, draudimo apsauga papildomai (atskirai nenurodant draudimo liudijime) taikoma tuo pačiu adresu esantiems draudėjui priklausantiems statiniams arba patalpoms, kurių plotas neviršija 20 m². Draudikas paaiškino, kad pareiškėjo kiemo aikštelės plotas viršija 20 m², todėl kiemo aikštelės trinkelėms netaikoma draudimo apsauga.

Pareiškėjas kreipimesi Lietuvos bankui akcentavo, kad „gruntas suslūgo ir trinkelės iškilo dėl staiga ir netikėtai pasikeitusių oro sąlygų.“ Pareiškėjo manymu, draudikas neatliko jokių tyrimų, patvirtinančių, kad žala atsirado dėl tęstinio ar laipsniško turto savybių pablogėjimo ar praradimo. Kiemo aikštelė negali būti laikoma statiniu, nes joje nėra jokių laikančiųjų konstrukcijų, kurios laikytų apkrovas ar būtų tvirtai įleistos į žemę. Pareiškėjo teigimu, kiemo aikštelė yra apdrausto gyvenamojo namo priklausinys, kuriam taikoma draudimo apsauga.

Lietuvos bankui pateiktame atsiliepime į pareiškėjo kreipimąsi draudikas nurodė, kad neturi pagrindo keisti savo sprendimo nemokėti draudimo išmokos. Pagal Taisykles priklausiniai, išskyrus aiškiai nurodytus draudimo liudijime, nėra draudžiami. Taip pat, draudiko teigimu, kiemo aikštelė, pagal statybos techninį reglamentą STR 1.01.03:2017 „Statinių klasifikavimas“, patvirtintą Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos ministro 2016 m. spalio 27 d. įsakymu Nr. D1-713, yra kitos paskirties inžinerinis statinys, kurio plotas viršija 20 m². Taip pat draudikas nurodė, kad žala trinkelėms (taip pat ir tvorai) atsirado dėl grunto įšalo, tačiau grunto įšalas negali būti laikomas atsiradusiu staiga ir netikėtai. Draudiko teigimu, grunto temperatūros pokyčiai, atsižvelgiant į metų laikų kaitą, yra numanomi ir tikėtini, natūralūs gamtos procesai.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių, patvirtintų Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23, 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą, kurio pagrindu priimamas sprendimas.

Atsižvelgiant į ginčo šalių paaiškinimus ir pateiktus įrodymus, darytina išvada, kad šalių ginčas kilo dėl įvykio pripažinimo draudžiamuoju.

Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 6.987 straipsnyje nustatyta, kad draudimo sutartimi viena šalis (draudikas) įsipareigoja už sutartyje nustatytą draudimo įmoką sumokėti kitai šaliai (draudėjui) arba trečiajam asmeniui, kurio naudai sudaryta sutartis, įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytą draudimo išmoką, apskaičiuotą įstatyme ar draudimo sutartyje nustatyta tvarka, jeigu įvyksta įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytas draudžiamasis įvykis.

Pažymėtina, kad pareiga mokėti draudimo išmoką draudikui kyla tik tuomet, kai įvykio aplinkybės atitinka konkrečius draudimo sutartyje nurodytus draudžiamąjį įvykio požymius, o įvykiai neatitinka nedraudžiamųjų įvykių apibrėžimo. Tais atvejais, kai draudimo sutartyje (draudimo taisyklėse) apibūdinamas, tiksliai detalizuojamas draudžiamuoju įvykiu laikomas atsitikimas, sprendžiant, ar konkretus įvykis yra draudžiamasis, vertinama pagal draudimo rūšies taisyklėse nustatytus individualius įvykio požymius.

Ginčo šalių sudarytai sutarčiai taikomų Taisyklių 35 punkte nustatyta, kad „Visų rizikų draudimo varianto atveju apdrausta rizika laikomas bet koks staiga ir netikėtai įvykęs įvykis

(išskyrus VII skyriuje nurodytus nedraudžiamuosius įvykius), dėl kurio sugadinimas ar sunaikinamas apdraustas turtas.“ Taisyklių 37 punkte nustatyta, kad „Turto draudimo atveju draudžiamuoju įvykiu laikomas staigus ir netikėtas apdrausto turto sugadinimas, sunaikinimas ar netekimas dėl bet kurios apdraustos draudimo rizikos pasireiškimo draudimo apsaugos galiojimo metu.“ Taisyklių 41 punkte paaiškinta, kad „Įvykis taip pat visais atvejais laikomas nedraudžiamuoju, jei jis neturi netikėtumo požymio (t. y. draudžiamuoju gali būti pripažintas tik staiga ir netikėtai atsitikęs įvykis, kurio nukentėjusysis asmuo, būdamas vidutinio apdairumo ir rūpestingumo, negalėtų numatyti).“ Taigi, vertinant draudimo apsaugos apimtį įtvirtinančias Taisyklių sąlygas, darytina išvada, kad būtina įvykių pripažinimo draudžiamaisiais sąlyga – jų staigumas ir netikėtumas.

Pažymėtina, kad pareiškėjas tiek draudikui teiktuose paaiškinimuose, tiek kreipimesi dėl ginčo nagrinėjimo nurodė, kad žala atsirado dėl grunto įšalo. Nors pareiškėjas įrodinėja, kad grunto įšalas buvo staigus ir netikėtas, nes pasikeitė oro sąlygos, sutikti su šiais argumentais nėra pagrindo. Pareiškėjas nurodė, kad „galutinį vaizdą“ pastebėjo 2018 m. balandžio 1 d., taigi, pasibaigus kalendorinei žiemai. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad minusinė temperatūra žiemą Lietuvoje yra įprastas meteorologinis reiškinys, todėl nesutiktina su pareiškėju, kad įvykis laikytinas netikėtu – t. y. tokiu, kurio negali tikėtis protingas ir atidus vidutinių žinių turintis asmuo. Pareiškėjas nepateikė duomenų, kad žala kilo esant neįprastoms, ekstremalioms oro sąlygoms. Kita vertus, pareiškėjas pranešime draudikui nurodė, kad žalos „galutinis vaizdas“ atsirado palaipsniui, „neįvyko per vieną dieną“, taigi įvykis neturi ir būtino staigumo požymio.

Įvertinus draudžiamųjų įvykių staigumo ir netikėtumo požymius įtvirtinančias Taisyklių 35, 37 ir 41 punktų nuostatas, darytina išvada, kad jos buvo aiškios ir suprantamos vartotojui, šios aplinkybės neneigė ir pareiškėjas. Taigi, pagrindo netaikyti minėtų nuostatų pareiškėjo atžvilgiu nėra. Atsižvelgiant į tai, kad žalos apdraustam turtui atsiradimo aplinkybės atitinka draudimo sutartyje nustatytas įvykio pripažinimo nedraudžiamuoju sąlygas (žala neatsirado staiga ir netikėtai), darytina išvada, kad vien šiuo pagrindu pareiškėjo reikalavimas pripažinti įvykį draudžiamuoju negali būti tenkinamas, todėl atmestinas.

Atkreiptinas dėmesys ir į tai, kad, įvertinus ginčo aplinkybes, įvykis nedraudžiamuoju pagrįstai pripažintas ir Taisyklių 48.3 papunkčio pagrindu (nekompensuojami nuostoliai turtui, sugadintam ar sunaikintam dėl natūralių procesų laipsniško ar tęstinio turto savybių pablogėjimo ar praradimo (pvz., temperatūros poveikis). Šalių pateikti duomenys patvirtina, kad žala turtui atsirado dėl laipsniško natūralaus proceso – žemos temperatūros šaltuoju metų laiku – poveikio.

Pareiškėjas nurodo, kad draudikas neatliko tyrimų ir matavimų, siekdamas nustatyti žalos atsiradimo priežastis. Pažymėtina, kad draudikas neturėjo pagrindo nesiremti pareiškėjo pateikta informacija ir paaiškinimais apie įvykio priežastis (grunto įšalą) ir laipsnišką žalos atsiradimą. Svarbu ir tai, kad draudikas faktiškai apžiūrėjo apgadintą turtą, tačiau nenustatė, kad apžiūros išvados prieštarautų pareiškėjo paaiškinimams.

Motyvudamas savo poziciją, draudikas rėmėsi ir Taisyklių 5.4 papunkčiu, pagal kurį, apdraudus nekilnojamąjį turtą, draudimo apsauga papildomai (atskirai nenurodant draudimo liudijime) taikoma tuo pačiu adresu esantiems draudėjui priklausantiems statiniams arba patalpoms, kurių plotas neviršija 20 m². Nors draudikas teigė, kad pareiškėjo kiemo aikštelės plotas viršija 20 m², o kiemo aikštelė laikytina inžineriniu statiniu, Lietuvos bankui nebuvo pateikta jokių pirminių duomenų apie minėtą aikštelę (jos faktinius duomenis, teisinį statusą ir kt.), todėl objektyviai įvertinti ginčo šalių argumentų šiuo aspektu Lietuvos bankas neturi galimybės. Kita vertus, minėtos aplinkybės šiuo atveju nelaiikytinos teisiškai reikšmingomis, nes, kaip minėta, įvykis neatitinka Taisyklėse įtvirtintų draudžiamąjo įvykio sąlygų.

Remdamasi tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasi Vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu,

n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjo J. L. reikalavimus.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl ginčo sprendimo kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu.

Kredito ir mokėjimo paslaugų priežiūros skyriaus
viršininkė, pavaduojanti Finansinių paslaugų
ir rinkų priežiūros departamento direktorių

Renata Babkauskaitė